

DOĞUŞ

Kars Halkevinin aylık dergisi

Yıl: 4

Mart 1938

Sayı: 2

İçindekiler

Tenkid nedir?	Nesib Yağmurdereli
İstiklal marşı.	A.
Bu ses (Şiir) . .	H.N. Zorlutuna
Çoban	Rıfkiye Kağan
Kalp. Akça (Şiir)	Sağnak
Bitmiyen gündüz. . . . (Şiir)	R.Fikret
Erzurum kırtuluşu. . . .	* * *
Yapraklık gözler . . (Şiir). .	A.
Şiirleri	Nesip Yağmurdereli
Talebe yazıları	

DOĞUŞ

Kars Halkevinin aylık dergisi

Yazı işleri ve mes'ul Müdürü
Nesib Yağmurdereli

Konuşma

Tenkit nedir?

Siyasi Tenzimatla beraber kültür hayatımıza karışan edebî nevilerden birisi de tenkid-dir. Roman küçük hikâye Tıyatro gibi neviler - yazı hayatımıza gireliden beri kendi nevi lerinin şaheserlerini yetiştiren büyük şahsiyetler bulduğu hal de, tenkid daima kötü bir talie uğramış ve kendi sahasında ne bir eser verebilmiş nede bir münakkid yetiştirememiştir

Divan edebiyatı üstadları tarafından, bu sanat tamamile başka türlü anlaşılmıştı. Onlar ca bir eseri tenkid etmek demek: Bu eseri vasıta ederek onun sahibine hücum etmek demektir. "hiciv", adı verilen bu tip yazıları ihtiva eden küfür mecmuaları nesirse mazmunlara dikkat edilerek, nazım ise vezim ve kafiye uydurularak sıralanmış yüz kızartıcı küfürlerden ibaretti.

Tanzimattan sonraki edebi

hayatımızda, az çok tenkid tekniğine uygun bazı eserler görebiliyoruz; fakat umumiyetle tenkid yazı hayatımıza girişinden şimdiye kadar yanlış anlaşılmalardan bir yazı nevi olmakdan kurtulamamıştır. Gerek edebiyat tarihimizin bu husustaki meşhur hadiseleri ve gerek şimdi bile gazete ve mecmua sütunlarında zaman zaman rastladığımız kötü tenkid salgınları daima hükûmetin müdahalesile önlenmiştir.

Halbuki tenkid hakiki manasile anlaşıldığı müddetçe fikir inkişafının ve karanlıkta kalan bütün hakikatların en aydın bir kılavuzu olmuştur, fakat ekseriya bu san'at, ince liklerine vakıf olmayanlar elindedir daima büyük infiallere, ümitlerin kırılmasına, izzetifislerin ve şahsiyetlerin çamurlara batırılmasına sebep olmuştur.

Bizde ötedenberi yazı yazan herkes bir münakkid olarak geçer. Onun için kimlerin mü harrir, kimlerin münakkid olduğu anlaşılamayan bir muam ma halindedir. Halbuki münak kidle muharriri bir birinden ayıran büyük farklar vardır. Tenkid sanatının tekniği, her şeyden evel münakkidin kültür sahibi, dürüst ve bedii zevke malik olmasını ister, bilhassa kültür bütün karakterlerin te teşekkülünde en mühim amil dir.

Tarihin her devrinde gördük ki bu millet felaket uçurumları na yarı cahillerin elile yuvar lanmıştır.

Nutuk, konferans ve radyo- dan çağa mühim bir propagan da vasıtası olan gazete, mecmua kitap; bir kelime ile yazı, bu bakımdan üzerinde ısrarla durulacak en mühim bir unsur dur.

Hiç bir münakkid türlü türlü hadiseleri tenkid etmek kudre tini kendinde bulamaz. Münak- kidin tenkit edeceği her hangi bir hadise muhakkak kendi ih tisası dahilinde olmalıdır. Mese la hiç imkânı varmıdırki, söy le böyle bir yazıcı bir muallim kadar metodika ve didatdika işlerinden anlayabilsin... Keza bir mimar bir doktor kadar

bir felezof bir çifci kadar sıh hat ve ziraat işlerine vukuf sahibi olsun.

Bizde tenkid daima şu yolu takip edegelmiştir. Her hangi bir hadiseyi kretik eden yazılar evvela nisbeten ilmi bir kisve ye bürünerek görünür fakat yazının devamı müddetince ya vaş yavaş bu örtüsünü bırakır ve altından indi hükümlerle sebepsiz iftiralarla dolu bam başka bir mevzu çıkar. Ve ni- hayet eserin nev'i tarzı ve ta bi olduğu mektep tamamen unutulurak eserin sahibi ortaya atılır.

Bence sanat hayatımızı kemi ren bu hastalığın bir tek çare si vardır. Tenkid işini ehline bırakmak...

Nesib Yagmurdereli

İstiklâl marşı'na dair

Hatırı sayılır, hür ve kuv vetli bir milletin öz evlatla- rıyız. Anlımız açık göksü- müz ilerde, korkusuzca va- tanın temiz topraklarda ve şanlı bayrağımızın altında yaşıyoruz. Bu hak ve kud- reti nereden alıyoruz? Dü şünmeden haykırabiliriz: asıl kanımızdaki eşsiz kud- retten... Bu kudretin mazisi ne kadar parlak ve yüce ise

hal ve istikbali de aynidir. Fakat zaman zaman bir çok bozuk kanlı insanların Türk ün bu asıl kanına ka rışarak onu kirletmek ve kendi tinetleri icabı Türk vatanını ve büyük Türk mil letini düşmanlara satmak istediklerini gördük. Bunla- rın biricik gayeleri Türk milletini esir. Türk ülkesini bir sömürge yapmaktır. Fa- kat yüzlerce yıl hür yaşamış Türk milleti kimseye boyun eğemezdi. O bir kaç sereseri ancak kendilerini satabilir- lerdi. Tarihin her devrinde gördük ki: temiz bir öze, asıl bir soya malik olan Türk milleti buna asla ta- hammül etmedi. Ve kendi kendini idareye karar vere- rek bildiğimiz istiklâl sava- şına girdi. İstiklâl sava şı Türk ün büyüklüğünü dünyaya en son olarak bil- diren kahramanlık savaşı- dır. Bu savaşta bütün Türk ler kadın, erkek kendilerini cepheden cepheye, ateşten ateşe atarak bu vatanda Türkden başkasına yer ol- madığını isbat etmişlerdir. İşte bize düşen en kutsi va

zifelerden biri de, bu top- rak için seve seve canları- nı veren hahraman şehitleri mizi daima hürmetle anmak olmalıdır.

Onlara diyelimki: "Şanlı bayrağımızın rengini sizin temiz kanınızdan, gök ve yıldızdan, aldık. Siz öldünüz fakat Türk milliti ve sizin ruhlarınız yaşıyor. Bu top- raklara göz diken olursa; bizde sizin gibi savaşıarak kanımızı dökmeğe her an hazırız. Sizin kanlarınız va- tanın damarlarında dolaşı- yorsa unutmayın ki bizim kalbimizde vatandır.., İşte bunları her an hatırlamak ve tekrar etmek maksadiyle istiklâl marşı yazılmıştır. İstiklâl maşı, İstiklal zafer lerinin birer ateş mısra ha- line girmiş sembolüdür. İs tiklâl marşı bir kelime ile bütün bir tarihtir. Türk varlığının, Türk istiklâlinin ve Türk zaferlerinin bir şe ref destanı halinde ifadesi demek olan bu milli marş her türk ün kalbinde — bir dindarın ilâhi vecdi gibi — hürmet bulmalıdır. Bu milli marş, söylenir veya çalınır

ken büyük bir saygı ile sesin geldiği tarafa dönmeli şapkalarımızı çıkarmalı, hiç kıpırdamadan dinlemeliyiz. Öyleki, adeta sesin duyulduğu bütün vatan mıntakasında istiklâl marşından başka bir çıt bile duyulmasın...

İstiklâl marşından sonra yapılan alkışlar onun büyük kıymetine hiç bir şey ilâve

etmez. Bizde umumiyetle yalnız anlaşıla gelen alıkş keyfiyeti, bu millî marşın ilahi varlığına karşı yapılan bir saygısızlıktan başka bir şey değildir. İstiklâl marşı hürmetle bağlı olduğumuz mukaddesatımızdan birisidir.

O, benliğimizin en büyük en kutsi biricik sembolüdür.
A.

Bu Ses⁽¹⁾

Sevgili Zorlu Han kızına

Oynatır yüregimi, tatlı uykumu böler,
Yükselerek günün ilk ışığıyla beraber
Ufuktan eser bu ses bir bahar yeli gibi

Bu seste çiçekler var, Güneşler var, deniz var,
Bu seste O yerlerin baharından bir iz var
Dökülüyor gönlüme bir ışık seli gibi.

Hep bu sesin özlemi titriyor göz yaşımda,
Bu sesin okşayışı geziniyor başımda
Anamın parmakları, Yavrumun eli gibi

Keskin çığlıklarını beklerim yana, yana:
Özlediğim ellerden haber getirir bana,
Ben bu sese vurgunum.. Vurgunum deli gibi

H. N. ZORLUTUNA

(1) Ses Tren sesidir. Bazan 10- 15 gün güzel sesini duyurmayan posta trenini nasıl yana yana beklediğimizi garpda yaşayan gafiller ne bilirler?..

Köyde bir yaz sabahı Ve çoban

Bilirim: Şehirliler köy hikâye lerini gönülden dinlemeyi pek severler. bende çocukluğumda bir şehir kızı idim. Fakat şimdi tam bir köy kızıyım.

Köy kızı dediysem inegini, koyununu sağan, yününü büken çorabını kendi ören kızlar gibi beceriklide değil Sadece yazın çiçek kokulu, ruh açıcı, züm-rüt ovaları özleyen, turna gö-zü gibi berrak pınarlardan soğuk sular içen, köyün mis kokulu havasını alan biri.

Bu çok beceriksizliğime, rağ men yine beni çok seven kö-yün genç kızlarından ve delikanlılarından bir çok arkadaşla rım var, Genç kızlar derhal etrafıma toplanır, uzun bir ayrılığın bıraktığı acı boşluğu doldurmak için hiç durmadan konuşur, konuşturlardı. Bende bu genç arkadaşlara canlı yurd hi kâyeleri anlatır onlara götürdüm resimli gazete ve kitapları okur gösterirdim. Köyümüz pek okadar kara sıvalı, pencereleri bacadan açılmış loş odalı değil, içine bol ziya ve hava giren sıhhi geniş yan pencereli evlerdir. Şimdi sizin onları dinlediğiniz gibi onlarda şehirlileri ve yaşayışlarını öğrenmeyi pek se

verler.

Bahar kokulu kaftanlarile git tikçe yanıma sokulan gençler şehirli bir kızın daha ne gibi işlerle meşgul olduğunu soruyor ne iyi ne güzel diye hoşlanıyorlardı.

Yine bir gün ılık bir yaz sabahı; kuşluk sütünü almak için koyunlarını sağmaya giden kızlar bana da köylerinin bu sene ki güzelliğini ve koyunlarını göstermek için pencere min ya-rına gelmişlerdi. onların kuşlar gibi cıvıldaşan tatlı seslerle uyandım ve hiç düşünmeden bu genç kafiye katıldım. Kınalı ellerinde parlak bakraçları gelincik, papatya tarlaları içinden geçerek sürüye yaklaşmıştık. Ne güzel ve ne canlı bir tablo idi bu.. Yığınları ile kendilerini gölgeleyen sürü, koyun koyuna yatıyor, mışıl mışıl uyuyordu. Doğrusu ben bunları uyandırmaya kıyamazdım ve kıyamadık. Biraz öteden kendilerine boy vermiş otlar içinden ince tatlı cana giren meleyişlerle koşmakta olan kuzucukların sesini işiten onlara süt yapmak için çayırdan çayıra dolaşp yorğun bir halde buracığa yayılan ana koyunlar ani bir silkinişle

doğruldular, şimdi bunları seyretmek ne hoştu. Bütün kuzular bir koklaşma ve bir dolaşma ile annelerini buluyor ve tatlı sıcak bir süzülüşle me me diye meleşen ince seslerle süt paylarını alıyorlardı. Bu aralık bir kaç yavrunun boynunu bükerek bir köşede hazin hazin melediğini gördüm. Bilmeden içim sızladı. Sürünün başını bekleyen elinde deyneği sırtında dağarcığı iri vücutlu genç çobana yavaşça yaklaştım ve sordum. Bu sualimi dört gözle bekleyen çoban yana yana anlatmağa başladı. Sürüye salgın bir halde giren kelebek hastalığı köyün koyunlarının bir çoğunu öldürdü ve zavallı yavru cukları anasız bıraktı diye ert yandı. Şehirde koyunları bu hastalıktan kurtaran bir derman var. Geçen yıl yine böyle olmuştu da köyün muhtarı Memiş elinde getirdiği şişe ile sürüyü bir dolaştı iki gün çekmedi, hayvanlar sağlaştılar (Bir az daha yaklaşarak) karşı otlakta gördüğün beyaz uzun saçaklı katıksız sürü köyün zenginlerinden biridir. Hırık, denilen bu beyazlar pek nazlı iseler de bizim zümrüt ovanızın sırma tellerile pek geliyor ve saçaklanıyorlar. Sütünde o nisbette çok veriyor. Köyümüzde bu cinsi üretecek olur

sak yününden çok fayda görürüz ve şallarımız daha düzgün daha sağlam olur. İstedğimiz rengide tuttura biliriz. Bu koyunlar sayesinde kendilerini her gün göre bildiğim köyümüzün genç kızları kendilerine cehiz, halı kilim keçeleri daha iyi yapar yüzlerini ağartırlar. Hanıml bizim kumaş fabrikamız evde küldökenlerimizin elleridir. Kadına yakışmayan bu tabirden doğru su hoşlanmadım. Bu ellere bak diyor. Ne yün tarar, ne iplik eğirir hiç bir işe yaramaz yazın yazan eller nedense büyümüyor gelelim sözümüze diye tekrar başladı.

Gütmekte olduğum bu alaca sürü köyün sürüsüdür. Geçen yılların sızısını içinde tazelemiş olan çoban şimdi ıslak gözlerini görünmeyen uzak ufuklara çeviriyor, kalın sopa sının ucu ile otları yatırıyor. Niyahet o içli, o yanık sesiyle tekrar başladı:

Bilsen bu ıssız dağ başında göğsümde bana arkadaşlık eden kavalımla uyurken düşümde neler görüyorum. Eli le katıdaki bir tekeyi gösterek: Yıllardanberi etrafını dolaştığım şu tepenin ki orası köylülerin çiyelek dedikleri yeşil

yaprakların arasında tatlı renkli çiçeklerin bulunduğu kayalık bir yokuştu tepenin etegindeki yeşil çamların arasından tatlı sesli bir su görünüp kayboluyordu; üzerinde bir evceğiz kurmak ve onunla yaşamak diye içini çekti. yıllardır kavalımın yanık sesi yerine kalbimde bir alev yandı sana söylemekten utanıyordum ama (koyun sağanları göstererek) şu kırmızı yayanaklı kara gözlü na şu sarı kaftanlı kıza Yosmaya gönlüm düştü. Allahın emrile çoklarını göndererek istedim. Şimdiye kadar biriktirdiğim paraları başıma vereyim dedim sonunda köyün ak sakallı muhtarını bile gönderdim yine vermediler diye gözleriyle adeta yalvarıyordu.

Mai kubbeyi çerçevesiyle renk renk bulutlara, onu kucaklayan altın başaklar bunlara hep çemenleri üstünde kaynaşan çiçeklere doya doya baktım. Bu günahsız çoban ve sürüsünden istemiyerek ayrıldım.

Yorulmak bilmeyen, sıhhatlarının verdiği neşe ile yürüyen köy kızları içinde bende yarı neşeli güle söyleye kelincik tarlaları arasından giden dar yolu takiben köye inmiştik. Bütün kızların yüzünde sönmez bir sevinç yalnız yosma çobanın Yosmasında gizli ve derin bir keder vardı. İçimi kurcalayan

çobanın sözleri de kulağımdan halâ çıkmıyordu. yosmayı anne ve babası köyün zengin bir delikanlısına verecekleri, kızın çobanı sevdiğini öğrenmiş son kararımı vermiştim.

Artık gece olmuştu. Bana yol gösteren köy bekçisi ile sessiz köy gecesinin korkurç köpek havlamaları içinde yürüyerek yosmalara gelmiştik. uzunca bir avludan sonra iki geniş kapı ile açılan odaya girdik.

Keçe ile döşenmiş sedirlerde köyün ihtiyarları oturuyordu.

Güler züzlü Konak sahibi çıtırdayarak etrafa kıvılcımlar saçan ve birazda odanın ışığına yardım eden ocağın başında ki sediri gösterdi ve çıktı. biraz sonra arkasından gelen ağızları yaşmaklı, önleri peştemalli kadınlar hoş geldin diye sıralanıyorlardı. Duvarı asılı büyük saatin her dakkakası bana çobanın iniltisini tekrarlamış sabrımı tüketmişti. Ben artık her şeyi açmış Yosmanın kalbine saadetini verecek zenginlerin parası değil çobanın hakiki sadaket ve sevgi olduğunu köyde kumar ve içkisi yüzünden cebinde kı altın saatını sattığı dillerde dolaşan delikanlının yakın bir günde bütün servetini kaybederek biricik kızları olan yosmanın sefil, perişan bir köşede inleyeceğını söyledim,

Bu sözlerimle temiz köylü ka-

İbide hak kazanmış olacağım ki Yosma senin dir dileğin gibi olsun dediler. Bende içimde duyduğum ilk sevinçle parmağımdaki iri taşlı zümrüdü çıkararak yosmanın kıvalı parmağına geçirdim. Çobanı müjdeledim.

Sabahın alaca karanlığı ile köye inen çoban yılların kederini içinden söküp atmış, gözleri güneş gibi yanıyordu. Davul zurna bütün köyü ayaklandırmıştı köyün meydanında gençler çırt oynuyor davul zurna bir taraftan güzel bar havaları çalıyordu.

Yosma uzun etekli beyaz enterisiyle pırıldayan gümüş telleri içinde köşede duruyordu. Şimdi bende yavrusunun saadetini gözü ile görmüş bir anne sevinci vardı.

Köyde canlı bir ders olur. Yosma ve çobanın düğün alayı geçtikçe delikanlılar kumar ve içkiyi kandilerine yasak etmişlerdi.

Rıfkiye Kağan

(Bitmiyen Gündüz)

Şu biriken yaşında
Senin güzel yüzün var.
Çatık duran kaşında
Senden kalma hüznün var.

Yolculuk nede yakın
Gelmiş duyurmaksızın,
Alnımda kutlu yazın
Ve gönlümde güzün var.

Sensin en doğru olan,
Senden başkası yalan.
Kör olsam bile, inan
İçimde gündüzün var.

R. Fikret

Kalp Akça

Yirmi, yirmi beşti yaşımda
İki kadın sevgisile
Güleştü başım:

Biri zengin, biri fakirdi.
Zengin: cebime,
Fakir: kalbime
girbi.

Fakiri sakladım,
Zengini harcadım

Anlayınca kalpoldüğünü.
Zengin, dilini bilmezdi amma
Kollejde okurdu.

Öteki gündüzün lisede okur
Geceleyin çorap dokurdu..
Kuyumcuymdu zenginin babası
Para içinde öldü;

Bununsa zabitti
Yara içinde öldü
savaşta
Sağnak

Erzurum Kurtuluşu

11 Mart Kahraman Erzurum'un kurtuluş günüdür. Her yıl Erzurum'un bu, büyük günü Türk diyarının her köşesinde büyük bir sevinçle kutlanılır. İşte geçen 11 Mart'ta da Karsta Erzurumlu gençler tarafından bu şehrin yirminci kurtuluş yıldönümü coşkun bir surette kutlandı.

Asırlardanberi Türk ülkesinin doğu illerinde bu makaddes memleketin hudut bekçiliğini yapan bu şehir, şerefli vazifesi uğrunda birçok dafalar yıkılmış, harap olmuştur. Türlü türlü felâketlerin uğrağı olan Erzurum her yıkılıştan sonra yine kendi gençliğinin kudretli elleriyle eskisinden daha mukemmel olarak yapılmıştır. Erzurum yaylası tarihin her devrinde bir karakter kaynağı oldu. Bol güneşli, sert havalı bu yayla, tükenmez hızlı insanlar yetiştirdi. İşte bütün felâket günlerinde kendi derdile başbaşa bırakılan Erzurum'u bu hız kurtarmıştır.

Erzurum'un gerek harp ve gerek Sosyal tarihini tedkik edenler görürlerki; Dadaş denen bu muhit gençliği bu şehirde en büyük bir kıymet

tir. Üstad İsmail Habib'in dediği gibi dadaş yalnız şehirli efemasına gelmez. Erzurum'un son kurtuluş mücadelerinde gördüğümüz şehirdeki dadaşlarla beraber civar köylerin dadaşları da, bu memleket uğrunda, ancak masallarda görebileceğimiz kahramanlık lar gösterdiler. Elleri hançerleri özyurtları uğrunda isteye isteye ölüme koştular. Dadaş, bir kelime ile, civan mertliğin yaşayan bir sembolüdür. soğuk kanlılık onda en büyük bir kudret halindedir.

Bu ağır hareket bizi arkasından sürüyen mahalli oyunlarına bile girmiştir. Bu kurtuluş gecesinde yine gözlerimi yaşartan bu, nev'i şahsına mahsus dadaşla onların, daha hiç bir memlekette eşlerini görmediğim, oyunları oldu.

Tüy gibi, filiz gibi dadaşlar yine ellerini küçük parmaklarıyla bir birlerine bağlandılar. Geniş omuzları, ince uzun endamları mitolojilerin muhayyel kahramanları gibi idi. Milli çalgının o, üslûblu sesi yine genç kanları coşturdu bu temiz, bu coşkun bu içli nağmeye kendilerini kaptırdılar. Şimdi gözlerimin

önümde Palan döken dağları
alçalıyor, Gürcü boğazı gitti
kece genişliyor, Erzurum ova
sı akıllara hayret verecek bir
surette açılıyor ve uzak ufuk
larla birleşiyordu.

Hançerlerinin ince yüzlerin
de güneşi bir billur parlaklı
ğıle aksettiren dadaşlar, dum
lu dağlarının beyaz tepelerine
doğru tırmanıyorlar, başların
daki binbir renkli oyali yaz-
maları, yüksek yaylaların çış-
kun ruzgârlarıyla çırpmıyordu.
Karasınun kapkara sahille
ri bu gece parlak ayın altın
da kim bilsin nasıl nurdan
bir dünya haline gelmiştir.

Üst dudakları henüz gölge
lenmemiş dadaşlar arkaların
da bıraktıkları beyaz Erzurum
ma son bir defa daha bakı-

(Karanlık Gözler)

Tomurcuklar çiçektir.
Sevgi doğduğu yerde.
Gönül sevgi demektir,
O karanlık gözlerde...
Sevmek ne yüce selmiş.
Ne coşkun, ne güzelmış,
Geceler dile ge'miş l.
O karanlık gözlerde...
A.

yorlar, sonra nen.li gözlerini
karasuyun kara dalgalarına
çeviriyorlar koyu gölgeli bir
ince yoldan görünmeyen uzak
ufuklara dahiıyorlardı yalnız
arasına dağ ruzgârlarının ko
rkunç öğultularına karşan
bir yanık ses duyuluyor.

Yayla suyu pek duru

Yolum gurbete doğru,
Sonra ruzgârların o bitmeyen
öğultusu korkunç vadilerde
inliyordu.

Halkıyat

Halk Şiirleri

Tefrika No: 2

Nesip Yağmurdereli

gurbetin acılarından ibaret-
tir. Eger halk şairi köyün-
den, memleketinin bol mey-
valı bağlarından uzun za-
mandır ayrılmışsa o, artık
bu yerlere derin bir hasret-
le bağlıdır. Onun nazarında
memleket şırıl şırıl akan

deresile, menekşeli tepele-
rile, ve nihayet tozlu yolla-
rile kavuşması muhal bir
cennet olur. Bu vaziyette
halk şairi tamamilen bir dau
ssıla müptelâsıdır...

Dört yanımdan hicran
beni bağladı.

Yol ve felek gönder be-
ni silâya
Zaptolunmaz çeşmim
yaşı çağladı.
Yol ver felek gönder be-
ni slaya

**

Elâ gözlü dilber yola ba-
kar mı
Hicrodune yüreğini ya-
kar mı
Âşık olan böyle derdi
çeker mi

Yol ver felek gönder be-
ni slâya

**

Gurbetlikte kimsem yok-
tur varmağa
Akti çeşmim , yaşı dön-
dü ırmağa

Destur olsun engelleri
kıрмаğa

Yol ver felek gönder be-
ni silâya.

**

Gede "Balı," oturmuştur
postuna
İntizardır ol gözleri mes
tine.

Dağlar çektin bu sine-
min üstüne

Yol ver felek gönder
bin slâya.

Ruslarla yapılan büyük
bir harpto işgal edilen
memleketi için çok derin
bir mateme bürünen Bay-
burt'lu Zihnide bu kı-
sım üzerinde yazılan şiir-
lerin şaheserleri vardır..

Saba gider isen bizim di-
yara

Benim vafı halim o yare
söyle

Lâlenin bağrında bir ise yare
Benimki erişti hezare söyle

**

Bülbül bir gül için çekerse
zari

Halini arzeder yüz yüze
bari

Ya ben görmemişem o şuh
didarı

Bıraktı bu garip diyare
söyle.

**

Pervane perrini yaktı ise
nare

Ya ben yaktım vücudumu
yekpare.

"Zihniya," Mansuru çekti se
dare.

Ben esirim zülfü nigâre
söyle.

Zihni kadar memleket
hasretini yakından duyan

belki bir halk şairi daha
yoktur. O güzel Baybur-
t'un ayrılığına için için
yandı durdu. Buna dair
harp destanları yaptı.

(Erzurum) küffara biat ed-
ince.

Figana bağlandı Bayburt di-
yarı

Gülü hare kaldı, bülbülü
zare

Soldu menekşesi gül berkü-
bari

Lâlesinin bağı hicrile dağlı
Çok yazılar görmüş karalı

Goncanın dört yanı har ile
bağlı

Bükülmüş servinin kaddini
gârı.

Cümle ahalinin kaddi bü-
küldü

Her birisi köye gitti döküldü
Yüklendi gam yükü yola

Birbir ardı sıra turna katırı
çekildi

Sabisıbyan hep zar elinden
Camiler kan ağlar küffar

elinden
Bunların cümlesi Gaffar

elinden

İşte gidiyorum göreceğ mi-
sin

Yazılmış bozulmaz takdiri
bari

Hatibi hayrette minberde
kaldı.

İmanı mihrapta yüz yerde
kaldı.

Mezin minarede el serde
kaldı.

"Heyyalelfena,, oldu ezkârı.
Âşık edebiyatının en çok

üzerinde uğraşılan parça-
ları âşıkın vatanını terke

meçbur olduğu zamanki
şairlerdir.

Âla gözlüm ben bu yer-
den gidersem

Bir nişan vereyim al ke-
rem eyle.

Ayrılık çok yaman bir dert
miş meğer.

Gönlümü gurbete sal kerem
eyle.

Ben gidersem karaları bağ-
lama.

Dertli sinem ateş ile dağ-
lama.

Ayrılık günüdür sakın ağ-
lama.

Gel otur yanıma gel kerem
eyle.

İşte gidiyorum göreceğ mi-
sin

Yazılmış bozulmaz takdiri
bari

Hatibi hayrette minberde
kaldı.

İmanı mihrapta yüz yerde
kaldı.

Mezin minarede el serde
kaldı.

"Heyyalelfena,, oldu ezkârı.
Âşık edebiyatının en çok

üzerinde uğraşılan parça-
ları âşıkın vatanını terke

meçbur olduğu zamanki
şairlerdir.

Yıkılmış gönlümü yapacak
mısın?

Hasretim borcumu verecek-
misin?

Aktı gözlerimden sel, ke-
rem eyle.

Dertli Kerem derki var öm-
rüm geçir.

Elimizden şerbet onlara içir.
Ey yaratan beni havadan

uçur..
Göreyim Aslımı gel kerem

eyle.

Gurbetin تنها ve ga-
rip akşamlarında aşkın

gözünün önünde memle-
kette geçirdiği çocukluk

maceraları, bin aşka be-
del gençlik hatıraları can

lanır. Memleketin akşam
rüzgarlarının yüzüne dü-
şen saç demetini hafif

hafif okşadığını hisseder.
İşte bunlar "İğın ıgın e-

ser yeli silânın,, türküsü
nün ilhamlarıdır.

Halk arasında efsanevi
mahiyette söylenip duran

(Kerem ile Aslı) (*) hikâ-
yesinin yanık parçaları

vardır. Sevgilisinin ar-
dından yürümekle ömrü-

nü gurbetlerde geçiren
Kerem uzak ufuklar ar-
kasında kalan İsfahan'a

çok acı hatıralarla bağlı-
dır.

Kerem bir Prenstir.
Babasının sarayını bir pe-
ri rüyası kadar güzel İs-
fahan'ı hatırından hiç bir

taselli çıkaramaz.
Gurbetelde yaman oldu ha-
limiz.

Sılâya varmaya nice çağlar
var!
Ah ederim elim erişmez
yara.

Ara yerde yüce yüce dağ-
lar var.

Bir yiğit düşünce kaldıran
olmaz.

İyilik dururken kem demek
olmaz.

Bu kadar yadelde eğlenmek
olmaz.

Ne edeyim ayağımı bağlar
var.

Ne yaman eğlenip kaldım
burada.

[*] Kerem ile Aslı halk edebi-
yatımızın en güzide mahsüllerin-
dendir. Hikâyede Kerem İsfahan
şahının oğlu olarak gösterilir.

Dilerim Mevladan erem
murada.
Bana derler neyin kaldı sı-
lada..
Hiç demezler ciğerimi dağ-
lar var.

**

Bozulmaz alnımdaki yazılar
Yaralarım göz göz oldu
sızılar.

Gönül bu; sevdiğim seni
arzular.
Vatanında Kerem için ağ-
lar var.

Saz şairleri gurbetler-
de kendilerine mukad-
der olan maceraları şiirle
anlatırlar..

Ey ağalar gönül kuşu
Çıkar havada eğlenir.
Gurbetele düşen yiğit
Göz yaşın siler eğlenir.

**

Budur gurbetelin hali
Kısa söyler uzun dili
Sevdiği yarın hayali
Aklına düşer eğlenir.
Meleşir koyun kuzular
Herkes sılâsın arzular.

Uzak düşünce menziller.
Bir zaman kalır eğlenir.

Güzel Aslı Hanın kın
dan ziyade gurbetin acı-
ları Keremin iltiyam bul

miyan yaralarındır.
Yanarım yanarım tütünüm
tütmez
Garibim bu gurbetellerde kal-
dım
Yarımın sevdası serimden
gitmez.
Ağızda söylenen dillerde
kaldım.

**

Bir yarım yok halimden bile
Ağlıyan gözümün yaşını sile
Korkarım ki kuşlar üstüme
gele.
Aşamam dağları ellerde
kaldım.

**

Görürmü gözlerim ol Aslı
Hanı.
Yoluna kılmışım feda bu
canı.
Terkeyledim hem yar ile
vatanı

Giydirdim hırkayı şallarda
kaldım!

Dertli Kerem eder ölemez
oldum.

Ağlayıp göz yaşım silemez
oldum..

Ne yana gideyim bilemez
oldum..

Şimdi sahralarda çöllerde
kaldım!.

(Sonu var)

Kış

Ayağımın altında bembeyaz bir kar vardı,
Etrafımı yavaşça simsiyah bir sis sardı.
Başımızın üstünde tükenmiyen bir bulut.,
Derdini artık O sıcak günleri biraz unut.

**

Her baçadan incecik bir duman yükselerek,
Gök yüzünün rengini koyuya boyar gibi,
Gözlerinden sızanı yavaşca silerek,
Benliğimi sarardı bir vefasız yar gibi...

E Güneş

Türk Kuşuna

Yükseklerde fısıldar motörünün gür sesi.
Rüzgârlarmış meğerse Türk kuşunun nefesi,
Çelik bir yumak gibi semaya gömülüyor,
Türkün şerefli kuşu ufuklarda gülüyor.

**

Ne mutlu Türk kuşuyum diye övün ve sevin.
Ufuklara kıvılcık gibi çöksün alevi,
Bulutlar arasında kurulsun senin evin,
Gök yüzüne Türklüğü tanıtmaktır ödevin.

**

Pervanen uğuldasın bulutların üstünde
Hiç bir şeydur diyemez sana korkma bu yönde
Şimşek ol bazi yerde semaya sen ver ışık
Önünde engel olan korkunç manileri yık!.

Kenan Doğusoy

Aras

Kızillanan

Allanan

Ateşinle yanan ben,
Derdime derman ol sen

Baharda çiçeklenirsin,

Öter billur gibi sesin.

Bir hayattır nefesin.

Kesilin

Başında esen fırtınalar,

Deşilin kalbimdeki yaralar,

İçimi hep yarsalar,

Taşar

Köpürüp üstümden

Aras aşar.

Ağlama benim gibi

Dertliyim senin gibi.

Böyle sessiz

Gitme kimsesiz.

Ver elini elime

Kat benide seline,

Vurgunum o geline'

İsmine aras denile.

M. Veli. Özkan

Çoban

Derelerin yanında kalbini sakla çoban

Ruhumda sazlıkların sesini işiteyim.

sesimi uzaktan duy duyda durakla çoban.

Seninle vedalaşıp ufuklara gideyim.

Bu ıssız toprakları süslüyor sürülerin,

Bazı noktalar siyah, bazı noktalar beyaz.

All işte veriyorum kalem tutsun ellerin

Karşımdaki sürünü içinde kalbine yaz.

E.Hatunoğlu

Vatanım

Ayrı düşsem, hasret kalsam sana aziz vatanım.

Gurbetelde balda olsa zehir diye yiyemem,

İmdadına koşmak için sana kurban bu canım

Ben hasretim muratsızın yahut gencim diyemem.

Bir gün gelip bir taraftan ağrı çıksa başıma

Varlığımıla, imanımıla derde derman olurum

Su veriririm al kanımla toprağına, taşına

Bende böyle bu, ödevle derdimden kurtulurum.

Korkma yurdum Türk gençliği hududuna siperdir..

Sana karşı kalkan başı yumruklarla ezeriz.

Türk erleri türedikten beri akıncı erdir.

Biz cihana hakim onbin yıllık erleriz.

E. Hatun oğlu

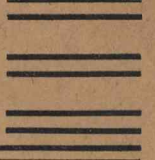

Sayı : 2

Cilt : 4

Mart : 1938

Doğuş

Aylık Fikir ve Edebiyat Dergisi

Nushası : 10 Kr.

Yıllığı : 100 Kr.

Kars İl Basımevi